

Π. Γ. ΚΑΓΙΑ: „ΘΑ Μ' ΑΓΑΠΗΣΗΣ”

“ΘΑ Μ' ΑΓΑΠΗΣΗΣ”

ΤΟΥ κ. ΣΩΚΡ ΚΑΡΑΝΤΙΝΟΥ

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 8)

Πολλές φορές έχει ειπωθεί πως το ελληνικό θέατρο πάγει από ελληνική δραματικής παραγωγής, όπως πολλές φορές έχει διατυπωθεί το παράπονο πως τα έργα των ελληνικών συγγραφέων δεν γίνονται μ' ευκολία δεχτά από τους θεατάρες μας.

Αν αντιπροσωπεύουν αληθινά τη δραματική παραγωγή του τόπου μας τα ελληνικά έργα που τις περισσότερες φορές παίρνουν θέση στο δραματολόγιο των θεατρικών μας, το παράπονο κατά των θεατρικών είναι άδικα. Και το συμπέρασμα αποσποδιστικό. Γιατί με μεγάλη δυσκολία θα ξεχωρίσει ένα δυό έργα κάθε γρόνο που ν' αγγίξει κάποια αξία σχετική, να ποσοιώνουν εξέλιξη των συγγραφέων τους και μια προοπτική για το μέλλον της ελληνικής δραματικής τέχνης. Τα περισσότερα είναι κενά και ανούσια κατασκευάσματα που ούτε να τα συζητήσεις μπορείς κι όταν σε παρακολουθείς στο θέατρο ανικανότητα μ' αντικατοπτρίζει: είναι ανυπόβητο ένα θωπας που έχει ηλικία να κάτσει στο γραμείο του μισοστά — Ένα τραπέζι, τέλος πάντων — να πάρει άγραφο γαρτί και να γράψει ούσα τα πράγματα που δε λένε τίποτα και πού δε θέλουμε μάλλον να πούμε τίποτα; Και καλά, ο άνθρωπος αυτός τα έγραψε κι έπηρε ως και το κούραγιο να τα διαβάσει σ' ένα θεατρικό διευθυντή. Κι ο διευθυντής τ' άκουσε ως το τέλος: κι έκανε ανά νωση στο θιασό του; κι ο θιασος τα μελέτησε; κι έκουράστηκε μ' ένα μήνα πρόβας για να τα παρουσιάσει; Και τα παρουσίασε; Και το κοινό τ' ανέθηκε; και τα χειροκροτεί κι όλας; Σε τέτοιο βαθμό ξεπεσμός πνευματικός;

Υπάρχει μια εποχή που η φιλοδοξία των συγγραφέων μας ήταν βάσιμη, αγαθή και πνευματικότερη. Η δραματική φιλολογία τότε λογαριαζότανε σαν είδος λογοτεχνικό, με αξιώσεις κι έφτανε ως τη δικαιοσύνη τότε, πνευματική ικανοποίηση άκόμα και να τυπώνεται ένα θεατρικό έργο, νάχει μια σχετική κυκλοφορία και να διαβάεται ως και σήμεσα και να κίνετα για τις επιρροές του από ζένα μεγάλα πρότυπα, για την εμπνευσή του, για την τεχνική του, να λαβαίνεται επί τέλους ύψι. Τα έργα αυτά τα παίρνεις σήμερα στο γέρι και σου κινούν το ενδιαφέρον. Φαντασθήκατε όμως ποτέ τυπωμένο ένα έργο από εκείνα που τώρα παίζονται

πολλές φορές κάνουν το κοινό να γάσκει κουτά και — άλλοίμονο — να πιστεύει πως τέγνη είναι το χειρότερο λάνασο, καλύτερο κι απ' αυτή την ήθικη και νόμιμη διασκέδαση που σου δίνει στο τσίρκο, ένας κλόουν; Θάπρεπε βέβαια εδώ ν' αναφέρω παραδείγματα, μα το αποφεύγω επειδή αυτό θα μου δημιουργούσε την ευθύνη ν' απλωθώ όσο αξίζει το θέμα, ν' αναφέρω όλα κι όλους και να κάνω το δίκαιο — κατά την κρίση μου — έλεγχο, που θαχε όμως θέση σε μια μελέτη. Καθένας ωστόσο που έχει κάπως παρακολουθήσει το θέατρο μας μπορεί μ' ευκολία ν' αναπληρώσει το κενό. Οι περισσότεροι άλλωστε από τους θεατρικούς συγγραφείς που βρίσκονται σ' αυτόν τον ξεπεσμό, άηλικαν άλλοτε στην κατηντορία εκείνων που σαν κάτι να ζητούσαν από τον εαυτό τους κι απ' τη δουλειά τους κι έχουν κι αυτοί τυπωμένα σαν τα έργα που ανήκουν παραπάνω.

Τώρα το άπαντό τους — όταν με κάτι ψευτορωμαντισμός ή, από το άλλο μέρος, με υπωσιακά μεγαλόπρεπα ταμπλό, δε θέλουμε να κάνουνε την έντοψη υπηλότερης δημιουργίας — το άπαντό τους είναι να γκαρώσουν ένα διάλογο υπή φάρμα δραματικού κομματιού, με τύπους έντελως επιπόλαια ιδωμένους, με υψο ουσιαστικά άνυπαντο και να προιμύνην τις περισσότερες φορές από τους ήθοποιους, με αυτοσχεδιάσματα και καραγκιοζιλίκια, να σπηρίουν το έργο τους για να κάνει μια σειρά παραστάσεων με γερές εισπράξεις σε βάρος του κοινού και του αισθητικού του κριτηρίου.

Τα θέατρα μας και η Μαρίκα Κοτοπούλη έχουν πολλές φορές επιβάλει τέτοια έρνα και νομίζω πως γι' αυτό θα φέρουνε βασιλιά την ευθύνη.

Η ελληνική δραματική παραγωγή πρέπει ν' ανακαλυφθεί και να προσνθεί για να μπορεί, παράλληλα με τη δημιουργία σκηνηκής τέχνης — αν κι αυτή μπορεί να πραγματοποιηθεί — να κάνει το αυριανό ελληνικό θέατρο. Πρέπει, με βιασίες άκόμα, άνάμεσα σε νέους συγγραφείς να ξεγώισουν και να ενισχυθούν εκείνοι που κάπως, έστω κι' από μακρού, συλλαβαί-

νουν το νόημα της δουλειάς τους κι από τα στοιχεία του έργου τους αφήνουν να γεννηθούν ελπίδες μιας γόνιμης εξέλιξης τους, δημιουργικής. Αυτό τα έργα — κοντά στις λίγες εξαιρέσεις των παλαιότερων και γνωστών συγγραφέων — έχουν την υπογράση ν' μας παρουσιάσουν οι θεατάρες μας. Κι έμεις — δηλ. το κοινό, — μ' όσες άτελειες κι αν θάγουμε, θα ν' αραρούμε και θα τ' αποπαθήσουμε γιατί θάγουν αλήθεια μέσα τους και θ' αξίζουν πραγματικά να λογασιάζονται δικά μας.

Αυτό θα είναι μια κατάσταση έντελως προκαταρκτική, όσο να πάρει άπάνω του το θέατρο μας, αν φυσικά το καταφέρει, κι όσο να σηκωθεί το πνευματικό μας επίπεδο και να καταπιστωθούν με τη δραματική συγγραφή άνθρωποι ποιητές. Μάλιστα ποιητές! Τότε θα έλασσοβούμε τον εαυτό μας και θ' άγοίσουμε και στο θέατρο να δημιουργήσουμε πνευματικό πολιτισμό. Επειδή τα έργα των ποιητών είναι έργα πραγματικής δημιουργίας, και θάνα δικά μας γιατί θα έγουμε την εδαιοθήσια μας, τις συγκινήσεις μας, τον έστυ μας, την Έλλάδα, μια και τον ποιητή τον κάνει μόνο ο λάος κι' ο τόπος του. Όχι που — όπως κι' άλλοτε μου δόθηκε ή — νία να το πώ — έχει πιστευτεί πως κάθε άλλο παρά του ποιητή είναι υπόθεση το θέατρο. Και θέλω να κάνει ρίξες και να όρθοποδήσει. Και λέμε πως έξοσουμε τον Αιγύλο, το Σαίξπηρ, το Σίλλερ, το Μολιέρο.

Υστερα από όλα αυτά, ν' απει κανείς το έργο του κ. Καγια που δεν είχε ούτε την τύχη ν' άνεβει όπως συνήθως άνεβαίνουμε τα τέτοια έργα και έλεγαν, έστω, τον πολύ τον κόσμο; Έξω από τον Αργυρόπουλο που, σαν Αργυρόπουλος, ήταν ενάριστος στη σκηνη, μα όχι και σαν θεατρικός τύπος με κάποια ψυχολογία, όλα τα άλλα πρόσωπα κι' απ' τα νωρίς καμμία δικαιοψη παθήσαν τη στώμα του συγγραφέα με τη στώμα της έομηνας τους — άσπετο να μιλάει κανείς για έομηγια — δηλ. τον τόπο που πατήκατε. Ότι γινότανε άπάνω στη σκηνη και ως δράση και ως παιζίμο ήταν έτσι στα καλά κα-

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 11)

θούμενα κοινωμένο. Κι' ούτε το ξερούμε από την ελληνική ζωή, ούτε το συναντήσαμε ποτέ μας. Δεν είδαμε ποτέ μια κοπέλα κομμίας τάξης να ζητάει καρνέ και να κάνει άνακρίση του ύποψηφου συζύγου της, με τον τρόπο που γίνεται στο έργο, ούτε συζύγους να φέρνονται όπως οι δυο ήρωες του κ. Καγια, ούτε πεθερούς μ' αυτά τα κομμάτια και όλη ύπρητες σαν του «Θα μ' άγαπήσεις». Η μόδα του γ (θ) έχει περάσει εδώ και 15 γρόνια και οι κυρίες της άριστοκρατίας μας, κι αν παραδύγομε πως είναι όλες ψευτοκοσμικές όπως το θέλουν οι συγγραφείς μας, δε μάς μιλάνε με προσφορά ξενική σαν κάτι γαλλίδες ή γερμανίδες που μισοξέρουν ελληνικά.

Έτσι μιλάει η κ. Λάσκαρη και όταν δεν παίζει βέβαια ψευτοκοσμική κυρία. Μα στην παράσταση του «Θα μ' άγαπήσεις» το έκανε περισσότερα κι' όπως συχνά μιλούσε γρήγορα ν' γρήγορα δύσκολα την παρακολουθούσε και την καταλάβαινες. Ούτε καταλάβαινες τον κ. Χέλυη που μασουλούσε τα λόγια του και τα σφύριζε. Αυτό όλα δεν είναι θέατρο. Κι' αν, στο μερδίο το δικό του, ο κ. Καγια θέλησει να υποστηρίξει πως όσα βάζει μέσα στο έργο του τα έχει έστω και σαν άφορμές κάπου, κάποτε συναντήσει στην κοσμική μας ζωή, θα συνάντησε την πιο άπιθανη έξαιωση στη ζωή μας που δε μπορεί ποτέ να γίνει έφομη συγγραφέας θεατρικού έργου. Το θεατρικό έργο πρέπει να μάς δίνει άπλά περιστατικά και περιεκτικά μια κοινωνική κατάσταση στον καθολικό της γασακτήρα κι' όχι την έξαιωση με πολυλογία, κοινοτοπία και εύκολο πνεύμα. (Η Ναντίη έκανε άλογο. — Τι έκανε λέει: — Άλογο. — Ξέρω πως οι γυναίκες κάνουν άρεσκια, θηλυκό, μα άλογο... κ. ά). Τελειώνοντας, έπειδη στο ίδιο θέατρο πριν απ' το έργο του κ. Καγια δόθηκε έργο έπισης ελληνικό, είμαι άπογρευμένος — για ν' άποφύγω την παρεξήγηση — να δηλώσω, ότι, από λόνους έξω από τη θέλησή μου, δεν μπόρεσα τότε να παρακολουθήσω την παράστασή του.

ΣΩΚΡ. ΚΑΡΑΝΤΙΝΟΣ

Υ. Γ.: Στο προηγούμενο φύλλο, μ' ένα γράμμα του ο κ. Ράβτας άπαντάει σ' εκείνα που είχα γράψει για την παράσταση του Βασιλέα Λίη στο Βασιλικό και δίνει άφορμές για πολλές συζητήσεις. Θα προσπαθήσω με λίγα λόγια να του άπαντήσω στο ερογόμενο φύλλο.

Σ. Κ.

Η κυρία Μαρίκα Κοτοπούλη στο ρόλο, της Έσθερ στη «Τρεντίδα» του Σιαπυλί.